

Γνώμη της Ο.Κ.Ε.

επί του Σχεδίου Νόμου Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο

«Παρεμβάσεις στο νομοθετικό πλαίσιο της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών, στον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών και στον Κώδικα Συμβολαιογράφων και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης»

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Στις 14 Απριλίου 2025 εστάλη στην Ο.Κ.Ε. προς γνωμοδότηση από τη Διεύθυνση Νομοπαρασκευαστικής Διαδικασίας, Τμήμα Β', της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης, το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο *«Παρεμβάσεις στο νομοθετικό πλαίσιο της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών, στον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών και στον Κώδικα Συμβολαιογράφων και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης»*.

Για την επεξεργασία του εν λόγω Σχεδίου Νόμου συγκροτήθηκε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τους **κ.κ. Μιχάλη Αλέπη, Χρήστο Ιωάννου, Φώτη Κολεβέντη, Ηλία Δόλγυρα, Ιωάννη Κορκόβελο και Κωνσταντίνο Μπάρδα**.

Ως πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο **κ. Ιωάννης Κορκόβελος**, Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ο.Κ.Ε.

Από πλευράς Ο.Κ.Ε. συμμετείχε και είχε τον επιστημονικό συντονισμό του έργου της Επιτροπής η **Δρ. Αφροδίτη Μακρυγιάννη**, Επιστημονική Συνεργάτης της Ο.Κ.Ε.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε το έργο της σε δύο (2) συνεδριάσεις.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με τις ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Α' Μέρος του υπό αξιολόγηση νομοσχεδίου προσαρμόζεται το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών και επιχειρείται η βελτίωση της λειτουργίας της ώστε να ευθυγραμμίζεται με τη νέα δομή της Σχολής και το αναμορφωμένο σύστημα εκπαίδευσης των δικαστικών λειτουργών

Με τις ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο Β' Μέρος επιχειρούνται, μεταξύ άλλων, οι αναγκαίες τροποποιήσεις που προκύπτουν από την μεταφορά των ακυρωτικών διαφορών στο Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο.

Επιπρόσθετα, περιλαμβάνονται διατάξεις που αφορούν σε οργανωτικά και υπηρεσιακά θέματα λειτουργιών που εντάσσονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, όπως: α) των δικαστικών λειτουργών, β) των δικαστικών υπαλλήλων, γ) των συμβολαιογράφων, από τους οποίους αφαιρείται η πρόβλεψη ανώτατου ορίου ηλικίας και δ) των δικαστικών επιμελητών για τους οποίους τροποποιούνται τα όρια ηλικίας συμμετοχής στον σχετικό διαγωνισμό και αποχώρησης από την ενεργό υπηρεσία.

Επίσης, περιλαμβάνονται ρυθμίσεις που αφορούν στην δικαστική αστυνομία, ρυθμίσεις που αφορούν το πλαίσιο της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής και τέλος, προτείνονται διατάξεις για τη ρύθμιση λοιπών ζητημάτων, αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, που ανέκυψαν στην πράξη.

B. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤ'ΑΡΘΡΟΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Άρθρο 13

Προκήρυξη διαγωνισμού για την επιλογή εκπαιδευομένων που πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δικαστικών υπαλλήλων - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 55Z ν. 4871/2021

Στο τέλος του άρθρου 13 αναφέρεται: *«ή δηλώσουν ότι επιθυμούν τον διορισμό τους σε μία εξ αυτών των εδρών, δεσμευόμενοι να υπηρετήσουν επί μία τουλάχιστον δεκαετία, στη θέση στην οποία διορίζονται.»*.

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι το διάστημα της δεκαετίας θα λειτουργήσει ως αντικίνητρο για την εκδήλωση ενδιαφέροντος διορισμού σε απομακρυσμένες περιοχές. Είναι βέβαια αλήθεια ότι σήμερα υπάρχουν κενές θέσεις, καθώς μετά από ένα ή δύο χρόνια παραμονής ορισμένοι υπάλληλοι ζητούν μετάθεση. Επομένως η θέση τους παραμένει κενή μέχρι τον επόμενο διαγωνισμό. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος η ΟΚΕ προτείνει μικρότερη και όχι δεκαετή αύξηση του διαστήματος υποχρεωτικής παραμονής (π.χ. από τα 2 στα 5 χρόνια) και να μην επιτρέπεται η μετάθεση αν δεν υπάρξει προηγουμένως αντικαταστάτης.

Άρθρο 23

Νομοτεχνικές παρεμβάσεις λόγω της κατάργησης της κατεύθυνσης των Ειρηνοδικών - Τροποποίηση άρθρων 11, 12, 16, 17, 21 και 31 ν. 4871/2021

παρ. 3 «Προκήρυξη διαγωνισμού», ΝΕΟ άρθρο 16 του ν. 4871/2021 : Στην παρ. 4 που αφορά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 17 του ν. 4871/2021: η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο, όπως, μεταξύ των άλλων τυπικών προϋποθέσεων, να προστεθεί, ως απαραίτητη προϋπόθεση, η «πραγματική» άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος για 4 χρόνια (σήμερα είναι 2 χρόνια) ή για τους κατέχοντες διδακτορικό τίτλο σπουδών για 2 χρόνια (σήμερα είναι 1 χρόνος).

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Άρθρο 31

Αποσπάσεις δικαστικών υπαλλήλων- Τροποποίηση παρ. 4 και 9 άρθρου 156 Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων

παρ. 3 /16.: *«Στη Κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης δύναται να αποσπάται μέχρι ποσοστό δύο τοις εκατό (2%) του αριθμού των δικαστικών υπαλλήλων.....»* .

Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι όταν είναι γνωστή η εμφανής έλλειψη δικαστικών υπαλλήλων στην στελέχωση των δικαστηρίων και της όλης γραμματειακής υποστήριξης, η εν λόγω ρύθμιση ουσιαστικά συμβάλλει στην περαιτέρω όξυνση του προβλήματος.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Άρθρο 39

Ηλικία διοριζόμενου συμβολαιογράφου - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 21 του Κώδικα Συμβολαιογράφων.

Η ΟΚΕ κρίνει ως μη δόκιμη την απαλοιφή του ανώτατου ηλικιακού ορίου, ώστε να γίνει κάποιος συμβολαιογράφος (σήμερα το 45^ο έτος). Η όποια δυσκολία του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου να διεξαγάγει έγκαιρα τους διαγωνισμούς, με αποτέλεσμα υποψήφιοι, ενώ κατά την κατάθεση της αίτησής των να πληρούσαν το ηλικιακό όριο, κατά τη διεξαγωγή του διαγωνισμού - εξετάσεων, λόγω της καθυστέρησης διεξαγωγής αυτού, να το έχουν απωλέσει, δεν δικαιολογεί την κατάργηση του ανώτατου ορίου. Επομένως, προτείνεται να έχουν δυνατότητα συμμετοχής στο διαγωνισμό όλοι οι υποψήφιοι αρκεί κατά την κατάθεση της αίτησής τους να πληρούν το ηλικιακό όριο.

Επιπρόσθετα, η ΟΚΕ θεωρεί ότι το ισχύον μέχρι σήμερα ανώτατο όριο ηλικίας των 45 ετών θα μπορούσε να αυξηθεί κατά 5 έτη, ήτοι το ανώτατο όριο να διαμορφωθεί στο 50^ο έτος, ώστε να καλύψει τις όποιες ανάγκες του κλάδου των Συμβολαιογράφων. Τέλος, προτείνεται, μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το ηλικιακό αυτό όριο να μπορεί να επεκταθεί όπως για παράδειγμα σε περιπτώσεις υποψηφίων που έχουν αμετάκλητα χαρακτηρισθεί με ποσοστό κινητικής αναπηρίας 67% και άνω.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

Άρθρο 44

Προϋποθέσεις ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής - Τροποποίηση άρθρου 1458 Αστικού Κώδικα, αντικατάσταση άρθρου όγδοου ν. 3089/2002

Η Ελλάδα ήταν μια από τις πρώτες πανευρωπαϊκά χώρες που επέτρεψαν, ήδη από το 2002 (ν. 3089/2002), υπό αυστηρές προϋποθέσεις, τη μέθοδο της παρένθετης μητρότητας, η οποία συνίσταται στη μεταφορά στο σώμα γυναίκας (παρένθετη, κυοφόρος), άλλης από εκείνη που επιθυμεί να αποκτήσει τέκνο, γονιμοποιημένων ωαρίων που δεν είναι δικά της, με σκοπό την κυοφορία και τη γέννηση τέκνου για λογαριασμό της γυναίκας που επιθυμεί να τεκνοποιήσει (κοινωνική μητέρα). Η παρένθετη μητρότητα υπόκειται στις γενικές προϋποθέσεις επιτρεπτού της ιατρικά υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, αλλά και σε πρόσθετες προϋποθέσεις, που δικαιολογούνται ενόψει επιφυλάξεων που έχουν διατυπωθεί, αναφορικά με τον κίνδυνο εμπορευματοποίησης του ανθρώπινου σώματος, εκμετάλλευσης ευάλωτων γυναικών, αλλά και βλάβης της σωματικής και ψυχικής υγείας της κυοφόρου.

Σύμφωνα με το άρθ. 9 παρ. 1 του ως άνω Κώδικα Δεοντολογίας της Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, *«Προϋποθέσεις για την παρένθετη μητρότητα ορίζονται :* 1) *Ηλικία άνω των είκοσι πέντε (25) ετών και μέχρι σαράντα πέντε (45) ετών,* 2) *να έχει αποκτήσει τουλάχιστον ένα τέκνο και* 3) *να μην έχει υποβληθεί σε περισσότερες από δύο καισαρικές τομές».* Σύμφωνα επίσης με το άρθρο 4 της απόφασης 36/2008 της Εθνικής Αρχής Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής (ΦΕΚ Β 670/14-4-2008), *«Στη γυναίκα που κυοφορεί για λογαριασμό άλλης καταβάλλεται αποζημίωση για αποχή από την εργασία της, αναγκαία για την επίτευξη της εγκυμοσύνης, Σε κάθε περίπτωση, η αποζημίωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 10.000 ευρώ. Η αποζημίωση οφείλεται μόνο αν έχει χορηγηθεί η απαιτούμενη από το νόμο δικαστική άδεια».*

Τέλος, το άρθ. 17 του ν. 4272/2014 τροποποίησε το άρθ. 8 του ν. 3305/2005 που προέβλεπε ως προϋπόθεση για την παρένθετη μητρότητα την κατοικία τόσο της παρένθετης, όσο και της κοινωνικής μητέρας στην Ελλάδα και προέβλεψε ότι *«Τα άρθρα 1458 και 1464 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζονται μόνο στην περίπτωση που η αιτούσα, ή εκείνη, που θα κυοφορήσει το τέκνο έχει την κατοικία της, ή την προσωρινή διαμονή της στην Ελλάδα.»* Επισημαίνεται ότι

με τη νέα διατύπωση του άρθρου 1458 Α.Κ. περιορίζονται τα άτομα που δύνανται να είναι αιτούντες στη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας.

Ως γενική παρατήρηση επί των ρυθμίσεων του συγκεκριμένου άρθρου, η ΟΚΕ αναφέρει ότι καταρχήν δεν είναι αντίθετη. Επισημαίνεται όμως ότι, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή, ώστε αυτές οι ρυθμίσεις να μην δημιουργούν αυστηρούς περιοριστικούς όρους στο γενικότερο πληθυσμό.

Επιπρόσθετα και αναφορικά με την προσθήκη στην διατύπωση του άρθρου 1458 ΑΚ ότι « *Η δικαστική άδεια ισχύει μόλις η δικαστική απόφαση που την παρέχει καταστεί αμετάκλητη.....*» η ΟΚΕ επισημαίνει ότι ο Νομοθέτης, επικαλείται την αναγκαιότητα τήρησης αυστηρού ελέγχου και θέτει την προϋπόθεση αμετακλήτου. Προϋποτίθεται επομένως, η εκπνοή πλέον των προθεσμιών προσφυγής, στα ένδικα μέσα. (ιδίως από την Εισαγγελική αρχή) και υπογραμμίζεται η πρόθεση του Νομοθέτη να τυγχάνει η εν λόγω απόφαση απρόσβλητη, λόγω της σοβαρότητάς των έννομων συνεπειών της.

Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι μια τέτοια ρύθμιση, θα επιφέρει αδικαιολόγητες καθυστερήσεις, σε μια κατά τα άλλα, υπερεπείγουσα, εκ της φύσης της, διαδικασία.

Άρθρο 51

Προσφυγή του Εισαγγελέα Εφετών επί διάταξης επιβολής περιοριστικών όρων - Τροποποίηση άρθρου 290 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

Μέχρι σήμερα ο ανακριτής με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα αποφάσιζαν τα περιοριστικά μέτρα. Η συγκεκριμένη ρύθμιση με την οποία δίνεται η δυνατότητα στον εισαγγελέα εφετών να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του συμβουλίου εφετών για τα περιοριστικά μέτρα έχει προκύψει λόγω διαφόρων ζητημάτων που ανέκυψαν στην πράξη. Η ΟΚΕ κατά κανόνα αντιτίθεται σε ρυθμίσεις που διαμορφώνονται για να αντιμετωπίζουν μεμονωμένα περιστατικά καθώς δεν υπηρετούν την ασφάλεια δικαίου.

Άρθρο 54

Διαπίστωση κατάργησης παρ.2 άρθρου 3 ν. 3126/2003

Η ΟΚΕ θεωρεί θετική τη συγκεκριμένη ρύθμιση επισημαίνοντας βεβαίως ότι αυτή έρχεται με καθυστέρηση, τουλάχιστον, 5 ετών για να αποκαταστήσει ορθά την έννοια του σχετικού

άρθρου του Συντάγματος που ήταν σε σύγκυση με το υπό κατάργηση άρθ. 3 παρ. 2 του Ν. 3126/2003.